

Asia: VN/6434/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi energian alkuperätakuista

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Biokierto ja Biokaasu ry, SBB, kiittää mahdollisuudesta antaa lausunnon. Alkuperätakuujärjestelmän käyttöönotto ja myöhemmin yhtenäisempien sisämarkkinoiden syntyminen ovat tärkeitä asioita suomalaiselle biokaasulle ja muille uusiutuville kaasuille. Järjestelmän myötä kaupankäynti tulee joustavammaksi ja helpommaksi. Alkuperätakuista hakevien toiminnanharjoittajien ja myönnettyjen alkuperätakuiden määrien arvioidaan kasvavan, sillä järjestelmä on avoin myös kaasuverkon ulkopuoliselle biokaasulle.

Tunnistamme, että alkuperätakuujärjestelmällä on vahva linkki eräisiin toisiin tärkeisiin kokonaisuuksiin, kuten verotuskäytäntöihin, jakeluelvoitteeseen ja päästökauppaan. Näihin asioihin ei tule ratkaisua lakiesityksessä, vaan näihin asioihin on löydettävä ratkaisu kiireesti toisaalla.

KOMMENTIT LAKIESITYKSEEN

1 § Lain soveltamisala

Esityksen mukaan kaasun alkuperätakuujärjestelmässä ovat mukana eri kaasumuodot (nesteytetty, paineistettu, raakabiokaasu) ovatpa ne kaasuverkon piirissä tai off-grid-biokaasulaitoksissa tuotettuja. Myös muut uusiutuvat kaasut ovat mukana kaasun alkuperätakuujärjestelmässä. SBB:n mielestä esitys on näiltä osin hyväksyttävissä. SBB esittää kuitenkin, että tämä kerrottaisiin myös perustelumuiiston pykäläkohtaisissa perusteluissa.

2 § Määritelmät

Määritelmät ovat tärkeä osa lakiesitystä. Alkuperätakuujärjestelmän käyttöönotto on ajankohtaista myös sen suhteen, että kiinnostus uusiutuvia kaasuja kohtaan on lisääntynyt merkittävästi viime aikoina. Uusiutuvien kaasujen kohdalla terminologia menee usein sekaisin julkisessa keskustelussa. SBB:n mielestä 2 §:ssä annettavat määritelmät ”5) uusiutuva kaasu” ja ”6) biokaasu” ovat kannatettavia, sillä ne tuovat selkeytystä terminologiaan.

SBB haluaa huomauttaa, että uusiutuvien kaasujen ja biokaasun termien lisäksi jatkossa tulee mahdollisesti esiintymään laajasti myös muita termejä kuten kestävä biokaasu, kestävä uusiutuva kaasu ja luomubiokaasu. SBB pitää hyvin mahdollisena, että terminologia tulee aiheuttamaan epäselvyyksiä toimialalla. Mikäli epäselvyyksiä ilmaantuu, SBB kehottaa ryhtymään korjaustoimiin kiireellisesti, esimerkiksi arvioimalla tilanne ja ratkaisumahdollisuuksia yhteistyössä toimialan kanssa.

SBB esittää, että biomassamääritelmään lisätään selvyden vuoksi jätevesiliete. Ehdotus muotoiluun lakiesitykseen: ”; 7) biomassalla maataloudesta tai metsätaloudesta, niihin liittyviltä tuotannonaloilta taikka kalastuksesta tai vesiviljelystä peräisin olevien biologista alkuperää olevien tuotteiden, jätteiden ja tähteiden sekä teollisuus- ja yhdyskuntajätteiden [ja -lietteiden] biohajoavaa osaa;”

Lisäksi SBB esittää harkittavaksi, että määritelmien joukkoon lisättäisiin myös jakeluverkon määritelmä, joka on oleellinen pykälän 8§:n osalta.

8 § Velvollisuus varmentaa kaasun alkuperä alkuperätakuulla

SBB pitää hyvä sitä, että 8 §:ssä säädettäisiin myös poikkeuksista varmennusvelvoitteeseen tietyissä tilanteissa. SBB esittää kuitenkin, että nykyistä varmentamisvelvollisuudesta poikkeusta laajennettaisiin koskemaan kaikkia tapauksia, missä biokaasun tuotannon ja käytön välillä on selkeä yhteys. Tästä oiva esimerkki on tilanne, jossa biokaasu kuljetetaan sopimusperusteisella kaasukonttikuljetuksilla tietyltä biokaasulaitokselta tiettyyn 100 %:n biokaasun käyttökohteeseen, kuten jakeluasemalle. Tämä on mielestämme perusteltua hallinnollinen taakan minimoiseksi, toimijoiden tasapuolisen kohtelun takaamiseksi sekä myös riskiperusteisen harkinnan mukaista.

13 § Energiantuotantolaitoksen tuotantotavan ja sen käyttämien energialähteiden todentaminen; SEKÄ 24 §. Rekisterinpitäjien palveluiden hinnoittelu ja ehdot

SBB pitää tärkeänä, että hallinnollinen taakka pidetään mahdollisimman alhaisena ja täten kannatamme kevennettyjä todentamisjärjestelyitä pienille toimijoille. Ne tulisi ottaa pikaisesti käyttöön. SBB esittää, että yrityksen ainetase/kestävyysjärjestelmää voitaisiin myös käyttää todennettaessa biokaasun alkuperää.

14 § Tietojen antaminen energiantuotantolaitoksen tuotantotavasta ja energialähteistä; TAI 23 § Rekisterille asetettavat vaatimukset

SBB pitää tärkeänä, että biokaasun alkuperätakuihin liitetään tarvittavat tiedot kuten maatieto, raaka-ainetieto, GHG-vähennys, kestävyysjärjestelmä, kaasulaatu ja lämpöarvo. SBB esittää, että nämä otetaan vähintään vapaaehtoisina tietoina mukaan sähköiseen järjestelmään. On tärkeää, että alkuperätakuujärjestelmästä luodaan toimiva, ketterä ja luotettava työkalu, eikä luoda tarvetta päällekkäisille järjestelmille.

SBB:n arvion mukaan tieto kaasun alkuperästä on oleellista, sillä se mahdollistaa rakentamaan kilpailuetua suomalaiselle kestävästi tuotetulle biokaasulle. On odotettavissa, että tuontibiokaasun määrät tulevat lisääntymään keskipitkällä aikavälillä. Jossain vaiheessa markkinoilla on tarjolla myös synteettistä kaasua.

Esityksen mukaan alkuperätakuun ainut tehtävä on osoittaa energian alkuperä. SBB mielestä tämä on perusteltua järjestelmän selkeyden näkökulmasta, mutta johtanee päällekkäisiin hallinnollisiin menettelyihin kestävyysvaatimusten kanssa. Kestävyystieto on oleellinen esimerkiksi jakeluvaiheen ja päästökaupan osalta.

21 § Rekisterinpitäjät

Lakiehdotuksessa esitetään, että kaasun alkuperätakuiden osalta rekisterinpitäjänä toimisi maakaasujärjestelmän järjestelmävastuuseen määrätty siirtoverkonhaltija Gasgrid Finland Oy. SBB pitää tärkeänä, että biokaasun alkuperätakuujärjestelmän järjestelmävastaavalla on hyvä ymmärrys biokaasusektorista ja kaasuverkon ulkopuolisesta biokaasulaitoksista (ns. off-grid). SBB uskoo myös, että kaasuverkon ulkopuolisen biokaasun osuus tulee olemaan korkea myös jatkossa Suomessa. Osaaminen myös esimerkiksi kestävyyskriteereistä on mielestämme oleellista. Gasgrid Finland Oy on siirtoverkonhaltija ja kaasuverkkoon erikostunut toimija, minkä vuoksi sillä on luonnollisesti toistaiseksi rajallinen tieto off-grid-biokaasulaitosverkoston toimijoista ja heidän näkemyksistä.

22 § Rekisterinpitäjän tehtävät

SBB pitää tärkeänä esitystä, että rekisterinpitäjän tulisi tehtävien asianmukaisen hoitamisen kannalta tarvittavassa laajuudessa seurata toimialan kehitystä kansallisesti ja kansainvälisesti sekä osallistua alkuperätakuujärjestelmän kehittämiseen liittyvään eurooppalaiseen yhteistyöhön. Kaasun alkuperätakuujärjestelmää ollaan vasta kehittämässä ja käyttöönottamassa Euroopassa, minkä vuoksi on tärkeää, että Suomi seuraa ja vaikuttaa aktiivisesti.

SBB esittää, että kaasun rekisterin pitäjän tehtäväksi tulisi myös säännöllinen, vuosittainen ja avoimen vuoropuhelun käyminen biokaasusektorin toimijoiden kanssa. Tämä vuoropuhelu varmistaisi myös riittävän tiedonvaihdon, nyt kun biokaasusektori ja uusiutuvat kaasut ovat herkässä ja nopeassa kehitysvaiheessa niin kansallisesti kuin kv-tasolla.

28§ Rikosoikeudellinen vastuu

Perustelumuistion sivulla 45 on kerrottu, että julkista hallintotehtävää hoidettaessa tulisi lisäksi noudattaa hallinnon yleislakeja, eli hallintolakia (434/2003), kielilakia (423/2003), saamen kielilakia (1086/2003), julkisuuslakia (621/1999), tietosuojalakia (1050/2018) ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia (13/2003). SBB esittää harkittavaksi, että lakilistaukseen lisättäisiin myös hankintalaki. Hankintalailla voidaan omalta osaltaan varmistaa, että järjestelmän kehitys- ja ylläpitokustannukset eivät nosta alkuperätakuujärjestelmän kustannuksia.

10.1 Toimeenpano

SBB pitää tärkeänä, että kansallinen järjestelmä otetaan pikaisesti käyttöön ja sitä parannetaan tarvittaessa myöhemmin, kun EU-tason kuviot ovat selvillä. SBB esittää, että toimeenpanossa satsataan riittävästi tiedottamiseen, missä alan järjestöjä voidaan hyödyntää. SBB:n arvion mukaan biokaasusektorin toimijat tarvitsevat lisäinfoa ja neuvontaa kaasun alkuperätakuujärjestelmän mahdollisuuksista.

JATKOKEHITYSTÄ VAATIVAT ASIAT

Lakiesityksen myötä nykyinen biokaasusertifikaattijärjestelmä poistuu käytöstä ja samalla valitettavasti myös siihen yhdistetyt kaasunkäyttäjälle suunnatut palvelut ja edut, joita ovat mahdollisuus biokaasusertifikaattien hyödyntämiseen biokaasun ja verollisen kaasun kirjanpidollisessa erittelyssä sekä hyödyntäminen päästökauppajärjestelmässä osoituksena käytetyn kaasun päästöttömyydestä. Alan kehittymisen kannalta näihin asioihin on löydettävä ratkaisut kiireellisesti.

Verotusmenettelyt tulee tehdä oikeudenmukaisiksi ja sujuviksi

Nykyjärjestelmässä biokaasusertifikaatteja voidaan hyödyntää biokaasun ja verollisen kaasun kirjanpidollisessa erittelyssä siirtoverkossa ja saman jakeluverkon alueella, johon biokaasu syötetään. Mikäli kaasun käyttäjä ei ole samassa jakeluverkossa, niin silloin biokaasusertifikaattijärjestelmää ei voi hyödyntää ja käyttäjän tulee maksaa biokaasusta maakaasun valmistevero. Lakiesitys ei tuo korjausta tähän rikkinäiseen verotusmenettelyyn.

SBB pyytää työ- ja elinkeino- ja valtionvarainministeriöitä sekä verohallintoa korjaamaan verotusmenettely pikaisesti. Nykyinen verotuskohtelu ei ole enää ajantalla, ja se asettaa eri toimijat eriarvoiseen asemaan suhteessa muihin biokaasun tuottajiin ja maakaasun tuojiin. Tämä ei myöskään edistä kaasumarkkinalain muutoksen tavoitteita, joissa ajatuksena on ollut avata markkinat ja sujuvoittaa kaupankäyntiä. Kuten perustelumuistiossakin on todettu, niin offgrid-kaasun kuljettaminen paineistettuna tai nesteytettynä autokuljetuksena käytettäväksi kauempana sijaitsevaan käyttöpaikkaan tai syötettäväksi kaasuverkkoon on yleistymässä.

Päästökauppakelpoisuus varmistettava kaikelle biokaasulle

Perustelumuistion mukaan nykyisiä biokaasusertifikaatteja voidaan hyödyntää päästökauppajärjestelmässä osoituksena käytetyn kaasun päästöttömyydestä. Tämä on yleensä keskeinen syy asiakkaalle/käyttäjälle ostaa biokaasua. Energiavirasto päättää tapauskohtaisesti biokaasusertifikaattien hyödyntämisestä päästökauppajärjestelmässä. SBB pyytää, että Energiavirasto ryhtyy toimenpiteisiin, että kestävästi tuotettu biokaasua kohdellaan jatkossa tasavertoisesti päästökaupassa riippumatta siitä, onko se tuotettu ja käytetty kaasuverkon piirissä vai ei. SBB:n mielestä kaiken kestävästi tuotetun biokaasun tulisi olla ”päästökauppakelpoista” automaattisesti.

Uusiutuvien kaasujen kestävyysasiat

SBB haluaa korostaa sitä, että kestävyyskysymykset ovat hyvin tärkeitä uusiutuville kaasuille. Kokonaishiilidioksidipäästöjen minimoimisen ohella on tärkeää varmistaa, että myös muut laitoksen ympäristövaikutukset ovat hallinnassa, laitokset ovat energiatehokkaita ja laitoksen metaanipäästöt minimoidaan. Toisin kuin sähkön ja lämmön ja jäähdytyksen kohdalla RED 2 ja muut säädökset eivät nyt aseta kaasun alkuperätakuujärjestelmille minkäänlaisia kestävyysvelvoitteita. Paineet uusiutuvien kaasujen laajempien kestävyystekijöiden huomioimiseen ovat kuitenkin kasvamassa. SBB ei vastusta sitä, että EU-tasolla päätettäisiin ottaa käyttöön uusia kestävyysvelvoitteita uusiutuville kaasuille, jos niiden käyttöönotolle on osoitettavissa selkeät perusteet. SBB kehottaa Suomea olemaan pro-aktiivinen uusiutuvien kaasujen kokonaiskestävyyden edistämässä. Oikein toteutettuna kestävydestä voisi tulla kilpailuetu Suomessa tuotettavalle uusiutuvalla kaasulla.

Virolainen-Hynnä Anna
Suomen Biokierto ja Biokaasu ry